

M

MICHELSEN
ÚRSMÍÐIR SÍÐAN 1909

Laugavegur 15 - 101 Reykjavík
511 1900 - www.sviss.is

tudorwatch.com

TUDOR HERITAGE CHRONO

TUDOR
WATCH YOUR STYLE

MARKAÐURINN

Föstudagur 28. desember 2012 | 22. tölublað | 8. árgangur

Sími: 512 5000 | [visir](http://www.visir.is) www.visir.is

Göngum
hreint til verks!

GUDJÓNÓ
VISTVÆN PRENTSMÍÐJA
Sími 511 1234 • www.gudjono.is

VIÐSKIPTAMAÐUR ÁRSINS

BESTU VIÐSKIPTI
ÁRSINS

VERSTU/UMDEILDUSTU
VIÐSKIPTI ÁRSINS

Skíða- og brettauglerygu í miklu úrvali

– tilvalin í jólapakkann

OAKLEY

Optical Studio

SMÁRALIND • LEIFSSTÖÐ • KEFLAVÍK

www.facebook.com/OpticalStudio

OAKLEY
UMBODS- OG
DREIFINGARÁÐILI Á ÍSLANDI:
OPTICAL STUDIO

Björgólfur er viðskiptamaður ársins

Árið 2012 var viðburðaríkt hjá Icelandair Group sem keypti flugvélar, opnaði hótél og jók sætaframboð á meðan reksturinn gekk vel. Björgólfur Jóhannsson forstjóri var valinn viðskiptamaður ársins af dómnefnd Markaðarins.

VIÐTAL/VIÐSKIPTAMAÐUR ÁRSINS

Magnús Þorlákur Lúðvíksson
magnusl@frettabladid.is

Dómnefnd Markaðarins valdi Björgólf Jóhannsson, forstjóra Icelandair Group, viðskiptamann ársins 2012. Árið var enda viðburðaríkt hjá félaginu. Það opnaði hótél við höfnina í Reykjavík og stækkaði hótél sitt á Akureyri. Hryggjarstykki félagsins, Icelandair, jók verulega sætaframboð og hefur flutt tvær milljónir farþega á árinu sem er met. Þá gekk félagið frá kaupum á tólf flugvélum frá Boeing í nóvember.

„Fyrst og síðast lít ég á þetta sem viðurkenningu fyrir starfsfólkið, öflugan hóp eigenda félagsins og svo þá samstilltu stjórn sem starfar með mér,“ segir Björgólfur um útnefninguna og heldur áfram: „Þegar svona viðurkenning kemur þá finnur maður auðvitað líka fyrir smá stolti en ég legg áherslu á að þó mitt nafn sé tengt verðlaununum þá eru þetta aðallega verðlaun starfsfólksins.“

Björgólfur segir að umsvif félagsins á árinu séu til marks um það að félagið sé í sóknarhug. „Við höfum haft skýra vaxtarstefnu frá hrúni þegar við lentum í hremmingum sem félagið var í raun ekki nægilega vel búð undir. Snemma árs 2009 var ákveðið að við myndum framvegis leggja áherslu á að vaxa með ferðamannastraumi til og frá Íslandi en þar með var horfið frá þeirri stefnu að vaxa með yfirtöku á félögum. Þetta hefur gengið eftir og við höfum vaxið hratt síðan þótt ýmislegt hafi gengið á innanlands. Og við viljum áfram grípa þau tækifæri sem við sjáum til vaxtar, hvort sem þau er að finna í leiðakerfinu, í hótéluppbyggingu eða vöruflytningum. En vitaskuld þurfum við að stíga varlega til jarðar og vega og meta þá kosti sem eru í boði.“

Björgólfur segir að á næstu misserum standi til að styrkja áfram leiðakerfi Icelandair. Þannig hafi verið tilkynnt um þrjú nýja áfangastaði, St. Pétursborg, Anchorage og Zürich, sem flogið verður til árið 2013 og þá verður tíðni á aðra áfangastaði aukin.

Reksturinn gengið vel

Samhliða uppbyggingu hefur rekstur Icelandair Group gengið eins og í sögu síðustu misseri. Til marks um það hefur hlutabréfa-

BJÖRGÓLFUR JÓHANSSON Björgólfur tók við starfi forstjóra Icelandair Group í byrjun árs 2008 eftir langan feril í íslenskum sjávarútvegi. FRETATABLADIÐ/VALLI

ELDGOSIÐ Í EYJAFJALLAJÖKLI EFTIRMINNILEGT

Björgólfur tók við starfi forstjóra Icelandair Group í byrjun árs 2008 eftir langan feril í sjávarútvegi. Hvernig var að taka skyndilega við fyrirtæki í flugrekstri og ferðapjónustu? „Ég hafði allt mitt líf verið í kringum sjávarútveg. Ég var alinn upp af sjómönnum, lærði svo undurskoðun en starfaði fyrir sjávarútveginn í raun alveg þar til ég kom hingað. Þetta voru því vissulega viðbríði. Þegar öllu er á botninn hvolft er rekstur þó alltaf rekstur þótt flugrekstur sé að mörgu leyti tæknilegur. Þú byrjar á því að finna mælikvarða og reynir síðan að ná árangri. Það gerir maður fyrst og síðast með því að vera öruggur um að starfsemi sé skilvirk og starfsfólkið hæft og það á svo sannarlega við hér. Það var mikill styrkur að koma til félagsins blautur á bak við eyrun og finna strax að starfsemi var öflug og starfsfólkinu treystandi.“

Í janúar verða fimm ár liðin frá því að Björgólfur hóf störf hjá Icelandair Group. Hann segir að þessi tími hafi liðið mjög hratt. „Það er ýmislegt sem stendur upp úr. Til að mynda var ástandið hér auðvitað hroðalegt fyrst eftir hrún þegar við vorum í raun að róa lífróður. Það er mér eftirminnilegt hvað okkur tókst að halda starfsemi öflugri þrátt fyrir það. Við skipuðum hóp sem vann að fjármögnunarmálum félagsins á meðan aðrir einbeittu sér einfaldlega að rekstrinum með góðum árangri því strax árið 2009 áttum við þokkalegt ár og svo var 2010 mjög gott,“ segir Björgólfur og bætir við: „Síðan stendur að ákveðnu leyti upp úr þessi ógn sem steðjaði að okkur meðan á eldgosinu í Eyjafjallajökli stóð. Það að upplifa annars vegar umkomuleysið þegar náttúran fer af stað og hins vegar kraftinn hér innanhúss var magnað. Við litum svo á að það að sitja og bíða væri ekki valkostur og leituðum því allra leiða til að láta reksturinn ganga. Og við vorum með farþega fljúgandi yfir hafið allan þennan tíma á meðan önnur flugfélög sátu kyrr.“

verð félagsins hækkað um ríflega 60% á þessu ári og hagnaður aukist um upp undir 40% á fyrstu þremur ársfjórðungum ársins.

Björgólfur segir reksturinn hafa gengið þokkalega þótt það sé alltaf svo í samstæðu sem þessari að ekki gangi allt upp í einu. „Þegar vel gengur þurfa menn líka oft að staldra við. Þá getur myndast fita og því legg ég áherslu á að leiða sé sífellt leitað til að efla félagið og lækka kostnað. Það er ákveðinn lykill að árangri því við vitum að ytri aðstæður; olíuverð eða einhvers konar hremmingar, geta alltaf komið illa við okkur.“

Icelandair gerði nýverið samning um kaup á tólf nýjum flugvélum. Björgólfur segir kaupin hafa mikla þýðingu fyrir félagið og til standi að nota vélarnar til að efla leiðakerfið. „Þessar vélar á að taka í notkun árið 2018. Það eru að vísu nokkur ár í það en þarna er þó komin ákveðin stefnumörkun fyrir félagið. Nýju vélarnar eru smærri og sparneytnari en þær sem við höfum nú. Við munum því geta aukið tíðni og flogið á nýja staði þar sem eldri vélarnar henta ekki. Þessar vélar eru því viss lykill að áframhaldandi vexti.“

Ferðapjónustustefnu skortir

Vöxtur Icelandair Group undanfarið hefur að mestu beinst að uppbyggingu á ferðapjónustu hér á landi. Björgólfur segir stærstu sóknarfæri næstu ára felast í að fjölga ferðamönnum að vetri til.

„Ég held að það skorti töluvert upp á stefnumótun fyrir íslenska ferðapjónustu. Stundum er sagt að við viljum ná milljón ferðamönnum árið 2020 og að við þurfum að ná meiri verðmætum út úr hverjum og einum. Gott og vel, en það þarf að fara varlega. Við þurfum til dæmis að tryggja að ferðamannastaðirnir ráði við

AÐRIR NEFNDIR

OF MONSTERS AND MEN

„Ótrúlegt klifur upp á alþjóðlegan stjórnuhimin. Frábær landkynning“ og „Stefgjöld, tónleikahald og best á Amazon“.

LIV BERGPÓRSDÓTTIR, FRAMKVÆMDASTJÓRI NOVA

„Handhafi markaðsverðlauna ÍMARK og fyrirtækið sýndi góða afkomu á árinu.“

HILMAR VEIGAR PÉTURSSON, FRAMKVÆMDASTJÓRI CCP

„Náðu 450.000 þúsund áskrifendum í kjölfar útgáfunnar á EVE Online Retribution.“

GEORG LÚÐVÍKSSON, FRAMKVÆMDASTJÓRI MENIGA

„Fyrir skjótan og góðan árangur lausna fyrirtækisins meðal evrópskra bankastofnana“ og „Fyrirtækið er orðið leiðandi í Evrópu á sínu sviði“.

PÓRÐUR MAGNÚSSON, STJÓRNARFORMAÐUR EYRIS

„Hefur stutt dyggilega við bakið á sprotaumhverfinu á Íslandi.“

RANNEIG RIST, FORSTJÓRI ALCAN

„Stýrir fleyninu gegnum kreppu og mótbyr.“

BALTASAR KORMÁKUR LEIKSTJÓRI

„Frábær árangur í frumraun sinni á Bandaríkjamarkaði, sem hefur leitt til fleiri verkefna á þeim vettvangi.“

SKÚLI MOGENSEN FJÁRFESTIR

„Titan, félag Skúla, hefur verið virkt í mörgum fjárfestingum. Sumar hafa verið býsna áreðnar á meðan aðrir fjárfestar hafa verið áhættufælir. Fjárfestingar hans í grónari félögum eins og Skýrr og Securitas hafa aftur á móti ekki farið hátt en skapað mótvegi við áhættuna.“

aukinn fjöldi. Þá er mjög flókið að markaðssetja Ísland gagnvart herra borgandi ferðamönnum. Því tel ég til dæmis að við þurfum í meiri mæli að sjá til að þeir borgi sem njóta. Það þarf að nálgast ferðapjónustuna með sjálfbærri hugsun þannig að náttúran verði fær um að taka á móti gestum eftir hundrað ár og það verður hún ekki ef við göngum sífellt á landið. Með því að selja ferðamönnum aðgang að náttúruperluunum, sem er að mínu viti mjög gerlegt, fæst fjármagn til uppbyggingar og þar með geta staðirnir betur þolað áganginn.“

2. OG 3. SÆTI

Kári Stefánsson og Janne Sigurðsson

Í kjöri dómnefndar á viðskiptamanni ársins fékk Kári Stefánsson, forstjóri Íslenskrar erfðagreiningar, næstflest atkvæði. Í rökstuðningi með atkvæðum Kára var vísað til kaupar bandaríska lyfjafyrirtækisins Amgen á Íslenski erfðagreiningu sem tilkynnt var um fyrr í þessum mánuði. Voru kaupin raunar einnig valin viðskipti ársins og er nánari umfjöllun um þau að finna í grein um viðskipti ársins 2012 í blaðinu. Um Kára sögðu hins vegar viðmælendur Fréttablaðsins meðal annars: „Náði að selja fyrirtæki sem hefur aldrei grætt krónu, farið í bandarískt gjaldþrot og er ábyrgt fyrir einhverjum þeim mesta viðskiptafarsa sem átt hefur sér stað á Ís-

KÁRI STEFÁNSSON JANNE SIGURÐSSON

landi með tilheyrandi viðskiptum á gráum markaði, ríkisábyrgð og ætluðum gagnagrunni.“

Í þriðja sæti í kjörinu var Janne Sigurðsson, forstjóri Alcoa Fjarðaáls. Hún tók við forstjórarstarfinu í upphafi síðasta árs þegar Tómas Már Sigurðsson, forveri hennar, var ráðinn forstjóri Alcoa í Evrópu.

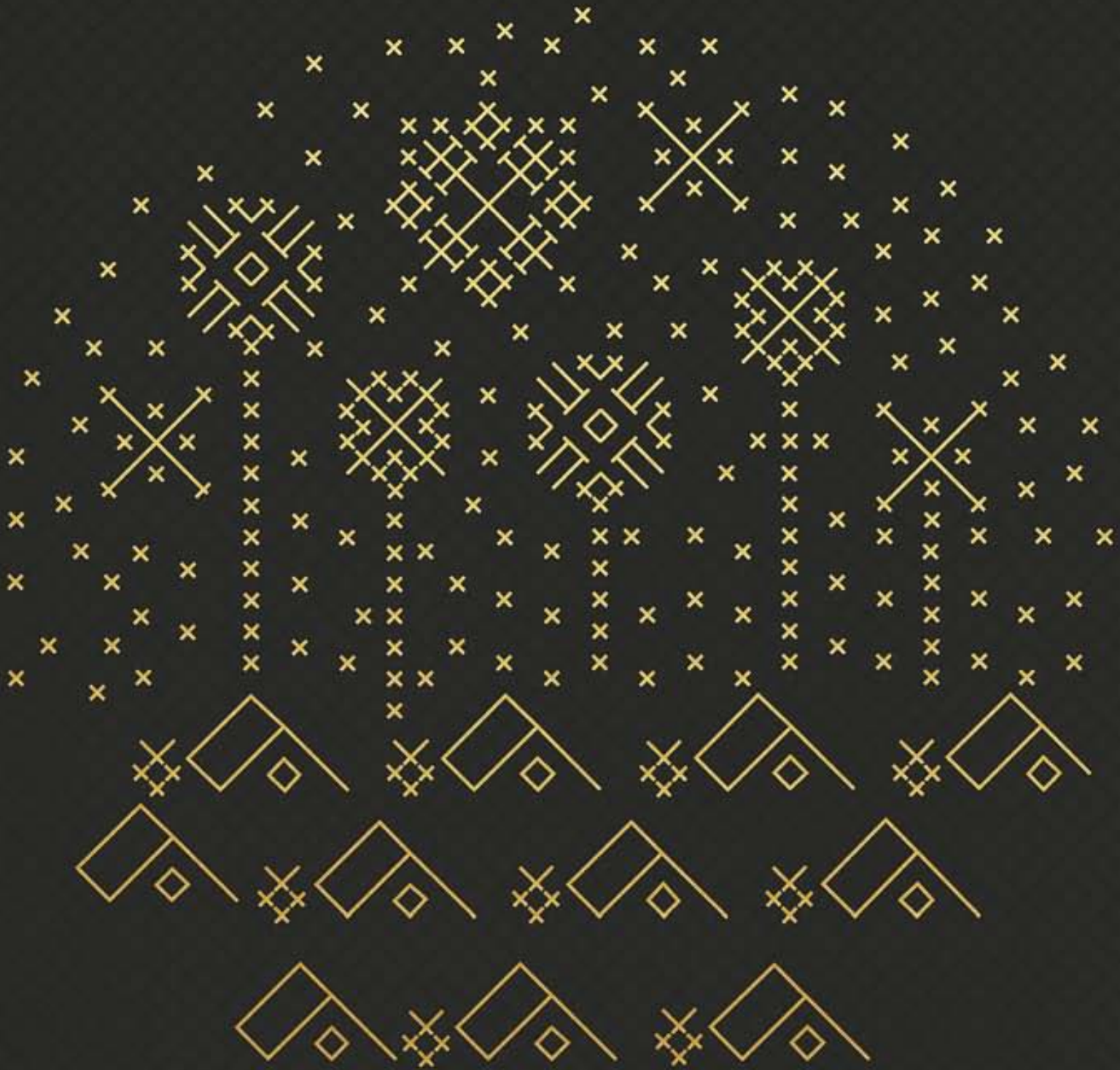
Janne stýrir stærsta álverinu hér á landi og þar með einu alstærsta fyrirtæki landsins. Hlaut hún nýverið hin svokölluðu Stevie-gullverðlaun sem veitt eru forstjóra ársins í hópi kvenna í atvinnurekstri í Evrópu, Mið-Austurlöndum og Afríku. Voru Janne veitt verðlaunin fyrir þátttöku sína í uppbyggingu og rekstri álvers Alcoa við Reyðarfjörð, en hún var upphaflega ráðin til álversins árið 2006. Kom meðal annars fram í rökstuðningi dómnefndar að hún hefði náð miklum árangri í að auka starfsánægju í fyrirtækinu en samkvæmt könnunum hefur hún aukist um tæplega þriðjung á tveimur árum.

Við flytjum þér góðar fréttir

365 miðlar treysta okkur fyrir öruggri dreifingu á Fréttablaðinu

Póstdreifing

Nýir straumar á fjármálamarkaði

— *Við þökkum viðskiptin á árinu sem er að líða
og óskum landsmönnum farsældar á nýju ári.*

Útboð Eimskips umdeildast

Álitsgjafar Markaðarins telja framkvæmd á hlutabréfaútboði Eimskips í október verstu og/eða umdeildustu viðskipti ársins. Of hár kaupréttur, innherjaupplýsingar og meint mismunur bjóðenda köstuðu rýrð á útboðið.

Framkvæmd útboðs á hlutabréfum í Eimskip í aðdraganda skráningar félagsins á markað eru verstu og/eða umdeildustu viðskipti ársins 2012 að mati dómnefndar Markaðarins. Niðurstöðurnar voru afgerandi.

Það er ýmislegt í því ferli sem er gagnrýnt af dómnefndinni. Í fyrsta lagi ber þar að nefna tilurð þess kaupréttarkerfis sem Eimskip setti af stað fyrir fimm lykilstjórnendur sína, og átti að tryggja þeim 4,38 prósent af heildarhlutafé Eimskips. Í öðru lagi var gagnrýnt að svo virðist sem sumir bjóðenda hafi haft upplýsingar um að fallið yrði frá kaupréttinum áður en útboðsfresti lauk, en aðrir höfðu þær ekki. Í þriðja lagi var gagnrýnt að hluti bjóðenda hefði fengið að gera tilboð í félagið með fyrirvara án þess að slíkt hefði verið heimilað í útboðskynningu. Í fjórða lagi var síðan framganga starfsmanna umsjónaraðila útboðsins, Straums fjárfestingabanka og Íslandsbanka, á meðan mestu lætin stóðu yfir gagnrýnd.

Lífeyrissjóðir neita að taka þátt

Tilkynnt var um það í október að stærstu eigendur Eimskips ætluðu að selja 25 prósent hlut í félaginu í tveimur útboðum, einu lokuðu fyrir fagfjárfesta og hinu fyrir almenning, í aðdraganda skráningar félagsins á markað í nóvember. Félagið var það langstærsta sem nýskráð hafði verið á markað. Verðbilið í lokaða útboðinu var 205 til 225 krónur og átti útboðsgengi þess síðara að ákvarðast af því. Vonir stóðu til að fjárfestingasveltir lífeyrissjóðir og aðrir stórir fagfjárfestar myndu slást um hlutina sem í boði voru. Raunin varð þó önnur.

Degi áður en útboðinu lauk kom stjórnarmaður í Gildi fram í kvöldfréttum Útvarps og til-

Á MARKAÐ Skráning Eimskips í Kauphöll Íslands átti að vera mikið gleðiefni fyrir alla sem komu að félaginu. Framkvæmd útboðs í aðdraganda hennar gerði það hins vegar að verkum að súrt bragð sat eftir í munn þeirra.

kynnti að lífeyrissjóðurinn ætlaði ekki að taka þátt í útboðinu vegna kaupréttarsamninga lykilstarfsmanna Eimskips, sem þóttu óeðlilega rausnarlegir. Í kjölfarið tilkynnti Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins (LSR), stærsti lífeyrissjóður landsins, að hann myndi heldur ekki kaupa í Eimskip vegna kaupréttarsamninganna. Þessi skýring vakti þó furðu þar sem fréttir um fyrirkomulag kaupréttarins höfðu verið sagðar mörgum mánuðum áður og það tilgreint í uppgjörum Eimskips. Vildu ýmsir meina að um fyrirsítt væri að ræða.

Sjóðunum hefði einfaldlega þótt verðið á Eimskip of hátt.

FME rannsakar

Lokaða útboðinu átti að ljúka klukkan 14 daginn eftir, fimmtudaginn 25. október. Fram að lokum þess stóðu umsjónaraðilar útboðsins, Straumur og Íslandsbanki, í miklum samskiptum við væntanlega bjóðendur. Lífeyrissjóðurinn Festa upplýsti opinberlega um það að hann teldi starfsmenn umsjónaraðilanna hafa boðið sumum þátttakendum að gera tilboð í hlutabréf Eimskips með fyrirvara um að kaupréttar-

samningarnir yrði felldir niður. Með því hefðu valdir fjárfestar fengið meiri upplýsingar en komu fram í útboðslýsingu og stóðu öðrum fjárfestum til boða. Auk þess voru uppi grunsemdir um að einhverjir þeirra sem tóku þátt í útboðinu hefðu haft upplýsingar um að til stæði að fella kaupréttinn niður á meðan á útboðinu stóð. Fréttablaðið greindi enda frá því þann 2. nóvember að Gylfi Sigfússon, forstjóri Eimskips, hefði greint Stefáni Einari Stefánssyni, formanni VR, frá því að fella ætti niður kaupréttina áður en hlutafjárútboðinu lauk.

Fjármálaeftirlitið (FME) tók þessar ásakanir til rannsóknar. Niðurstaða þess varð sú að engin dæmi hefðu fundist um viðskipti sem hefðu farið fram á grundvelli innherjaupplýsinga.

Útboðsgengi hluta í Eimskip, sem ákvarðað var í lokaða útboðinu, var að lokum 208 krónur á hlut, eða mjög nálægt lægri mörkum þess verðbils sem tilboð máttu vera á. Umframeftirspurn varð eftir bréfum en fjarri því jafn mikil og búist hafði verið við. Hún jókst þó í almenna útboðinu, sem lauk snemma í nóvember, og var þá fimmföld.

VERSTU/UMDEILDUSTU VIÐSKIPTI ÁRSINS

KÁRI STEFÁNSSON

2. sæti

Salan á Íslenskri erfðagreiningu til Amgen
Sjá ítarlega umfjöllun um viðskiptin á síðu 8-9 þar sem fjallað er um þau sem bestu viðskipti ársins. „Sala á lífsynum í vörslu Íslenskrar erfðagreiningar til Amgen.“

“Kára [Stefánssyni, forstjóra ÍE] er tíðrætt um að það skilji enginn annar en hann hvert virði fyrirtækisins er. Það megi alls ekki rýna bara í tölur, sem sýna alltaf tap og upprenslu á rekstrarfé. Það er rétt hjá honum að það skilur þetta „blackbox“ líklega enginn annar.

SKÚLI MOGENSEN

2.-3. sæti

Kaup Wow Air á Iceland Express
Tilkynnt var um það í lok október að lágfargjaldflugfélagið Wow Air, sem er að mestu í eigu Skúla Mogensen, hefði keypt aðalkeppinaut sinn, Iceland Express, af Pálma Haraldssyni. Kaupverðið var ekki gefið upp en Skúli sagði í samtali við Fréttablaðið að hann myndi leggja enn meira fé inn í Wow Air til að geta lokið kaupunum. Með þessu tryggði Wow Air stöðu sína sem eina íslenska lágfargjaldflugfélagið. Kaupin vöktu þó líka nokkra furðu, sérstaklega vegna þess að Iceland Express átti engar vélar og hafði tapt 2,7 milljörðum króna á árinu 2011. Viðbúið var að tapið yrði mikið á þessu ári líka. Því vaknaði sú spurning hvað Wow Air væri eiginlega að kaupa.

“Það er erfitt að átta sig á því hvað var verið að kaupa. Handónýtt ferðaskrifstofa með laskað mannorð?”

VILHJÁLMMUR Þ. VILHJÁLMSON

3.-4. sæti

Fjármálaóreiða Hjúkrunarheimilisins Eirar
Stöð 2 greindi frá alvarlegum fjárhagsvanda Hjúkrunarheimilisins Eirar í byrjun nóvember. Þá var upplýst að félagið skuldaði um átta milljarða króna en að allt laust fé væri nánast uppuríð. Vandinn var fyrst og fremst tilkominn vegna húsrekstrarsjóðs Eirar, sem byggir fasteignir og selur íbúðarrétt í svokölluðum öryggisíbúðum. Rekstur fasteignafélagsins hafði gengið afleitlega og skuldbindingar voru að sliga það. Auk þess höfðu stjórnendur Eirar tekið hundruð milljóna króna að láni hjá hjúkrunarheimilishluta rekstrarsins, sem er á fjárlögum, og notað í rekstur fasteignafélagsins en allt var rekið á sömu kennitölunni. Á meðal þeirra sem Eir skuldar fé eru íbúar í öryggisíbúðunum, allt aldrað fólk. Samtals nemur skuld Eirar við það um tveimur milljörðum króna. Stjórnarformaður félagsins, fyrrum borgarstjóri Vilhjálmur Þ. Vilhjálmsson, sagði af sér skömmu eftir að málið kom upp og stjórnin öll var sett af nokkrum vikum síðar. Starfshópurinn vinnur nú að því að komast að lausn á fjárhagsstöðu Eirar.

“Eitt umdeildasta málið, hvernig staðið hefur verið að rekstri þessa félags og framkoma við fólk sem þar þyr og nýtur þjónustu Eirar.

ANNAN SEM VAR NEFNT:

KAUP HUANGS NUBO Á GRÍMSSTÖÐUM Á FJÖLLUM
„Sértæk afskipti ríkisins af einstökum málum virðast stefna í að verða regla frekar en undantekning varðandi erlenda fjárfestingu á Íslandi. Skil ekki hvernig stjórnvöld fyllast vantrú á því að þeim takist sjálfum að láta gildandi lög og reglur ná yfir viðskipti og umsvif manna þó þeir komi frá útlöndum með háar fjárhæðir. Á sama tíma má efast um ágæti viðskiptaáætlunar sem gengur upp á 10 milljarða króna uppbyggingu í ferðaþjónustu á þessum stað, en það er ekki stjórnvalda að hafa vit fyrir mönnum við slíkar aðstæður.“

ÍBÚDALÁNASJÓÐUR, BRÉFIN HANS OG EIGINFJÁRSTAÐA KAUP RÍKISINS Á FJÁRHAGS- OG MANNAUÐSKERFI
„Þó að málið eigi sér lengri sögu er ekki hægt að segja annað en að kaup ríkisins á fjárhags- og mannaúðskerfi ná yfir 1., 2. og 3. sæti sem umdeildustu og mest gagnrýndu viðskipti ársins.“

ÓVISSA Í KRINGUM FISKVEIÐISTJÓRNUNARKERFIÐ
„Hamlar ákvörðunartöku og fjárfestingu til að byggja upp greinina. Raunverulegt tjón.“

KAUP ÚTRÁSARVÍKINGA OG ANNARRA FORRÉTTINDAHÓPA Á KRÓNUM Á AFSLÆTTI Í GJALDEYRISÚTBOÐUM SEÐLABANKANS
„Útboðin sjálf gagnast lítið við aflettingu gjaldeyrishafta.“

KAUP PORSTEINS MÁSS Á ÚTGERÐARFYRIRTÆKINU BERGI-HUGIN

STOFNUN ICELAND-VERSLANANNA
„Eftir það sem á undan er gengið hefði mátt ætla að neytendur myndu ekki endilega greiða Bónusféðum atkvæði sitt með buddunni. Raunin virðist ætla að verða önnur.“

FYRIRTÆKJASALA BANKANNA

VIÐSKIPTI SLITASTJÓRNA VIÐ RÍKIÐ/BANKANA

KAUP ERLENDRA AÐILA Á SKULDABRÉFUM FÖLLNU BANKANNA
„Margir sjá ofsónum yfir hagnaði þeirra og vilja gera gróðann upptækan. Próf á réttarríkið Ísland.“

TAP RÍKISINS Á FJÁRFRAMLAGI TIL SJÓVÁR

FRAMKVÆMD VADLAHEIÐARGANGA
„Mjög stór og umdeilanleg fjárfesting á kostnað skattgreiðenda á erfiðum tíma, en utan ríkisreiknings. Æ!“

Við bjóðum fyrirtækjum sérþekkingu

Okkar vinna snýst um að þín vinna gangi vel. Við leggjum okkur fram um að setja okkur vel inn í það sem þú ert að gera, og þó að við þekkjum kannski ekki viðfangsefnið í þínu starfi jafn vel og þú, þá vitum við hvað starfið gengur út á.

Starfsfólk Íslandsbanka býr yfir áratuga reynslu í þjónustu við sjávarútveginn og hjá bankanum starfar stór hópur fólks með sérþekkingu á greininni. Þannig getum við ávalt tryggt fyrirtækjum í þessari undirstöðuatvinnugrein þjóðarinnar þá bankaþjónustu sem þau þarfnast.

Þekking sprettur af áhuga.

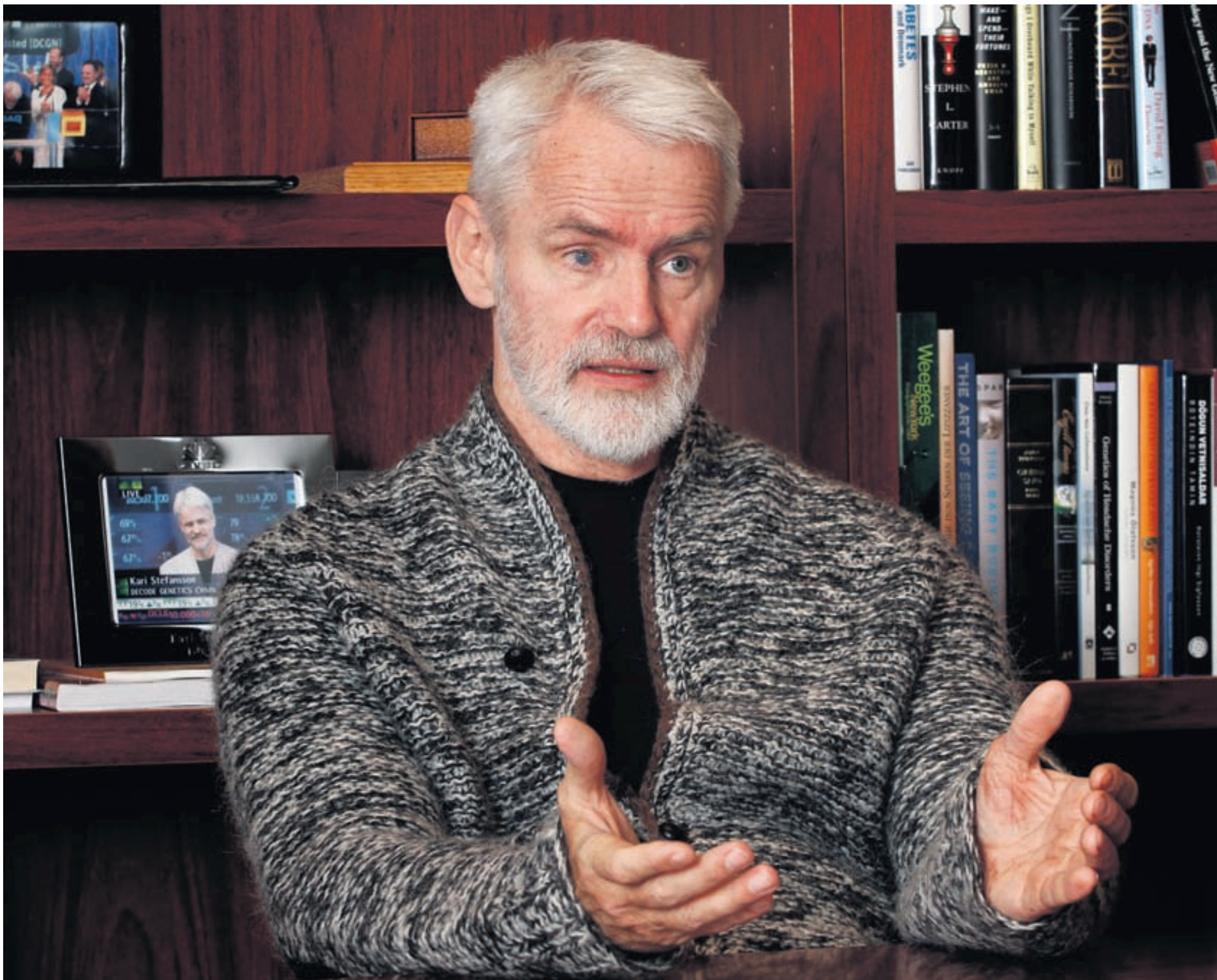
Hallgrímur Magnús Sigurjónsson hefur yfir 30 ára reynslu af sjávarútvegi og fjármögnun sjávarútvegs.

Hallgrímur Magnús er útibússtjóri hjá Íslandsbanka.

Við bjóðum
góða þjónustu

islandsbanki.is | Sími 440 4000

Íslandsbanki

LEIÐANDI Í HEIMINUM „Við erum með atkvæðamestu starfsemi í mannfæðifræði í heiminum í dag. Það getur enginn keppt við okkur og því ekki óeðlilegt að það hafi skapast áhugi á að kaupa fyrirtækið. Það sem Amgen er að kaupa eru raunveruleg verðmæti af þeim gæðum að þau leiða heiminn,“ segir Kári Stefánsson, forstjóri Íslenskrar erfðagreiningar. FRÉTTABLAÐIÐ/GVA

Stærsta fjárfestingin á Íslandi frá hruni

Kaup Amgen á Íslenskri erfðagreiningu á 52 milljarða króna eru viðskipti ársins að mati dómnefndar Markaðarins. Kári Stefánsson, forstjóri ÍE, segir Amgen vera að kaupa getu fyrirtækisins til að gera uppgötvanir.

VIÐTAL/VIÐSKIPTI ÁRSINS

Póður Snær Júlíusson | thordur@frettabladid.is

Þessi kaup sýna að það sem við vorum að byggja upp eru verðmæti sem Amgen keypti og borgaði hátt verð fyrir,“ segir Kári Stefánsson forstjóri Íslenskrar erfðagreiningar. Bandaríska líftækni- og lyfjafyrirtækið Amgen keypti allt hlutfé í móðurfélagi Íslenskrar erfðagreiningar (ÍE) fyrir 415 milljónir dala, um 52 milljarða króna, í desembermánuði. Til að setja þá upphæð í samhengi þá er hún töluvert hærri en markaðsvirði Eimskips (46,1 milljarðar króna) og Icelandair Group (41,2 milljarðar króna). Því er ÍE, sem stofnað var 1996, loks búið að tryggja tilveru-grundvöll sinn til langs tíma. Að mati Kára staðfesta kaupin að viðskiptamódel fyrirtækisins gengur upp. „Það sýnir að það er hægt að búa til verðmæti sem liggja eingöngu í hugverkum, þó það sé sjaldgæft hér á landi. Það sem þeir voru að kaupa í Íslenskri erfðagreiningu er geta okkar til að gera uppgötvanir.“

Var ekki planið

Decode, fyrrum móðurfélag ÍE, var tekið til skiptameðferðar síðla árs 2009. Samhliða var ÍE selt til Saga Investments, fjárfestingafélags í eigu Polaris Venture Partners og Arch Venture Partners. Auk þess átti Kári sjálfur og á annan tug annarra einstaklinga lítinn hlut í félaginu. Hann segir það ekki hafa verið stefnuna á þeim tíma að selja ÍE aftur nokkrum árum síðar. „Menn sáu það ekki endilega fyrir. Það var miklu meira horft á þann möguleika að búa til greiningartæki og það var viðskiptamódelið sem við vorum að vinna eftir. En á síðustu tveimur til þremur árum hefur lyfja-íðnaðurinn sýnt meiri og meiri áhuga á erfðafæði. Það virðist vera að hann standi í þeirri trú að þegar kemur að vali á lyfjarmörkum þá bjóði erfðafæðin upp á fleiri möguleika en aðrar aðferðir. Við erum með atkvæðamestu starfsemi í mannfæðifræði í heiminum í dag. Það getur enginn keppt við okkur og því ekki óeðlilegt að það hafi skapast áhugi á að kaupa fyrirtækið. Það sem Amgen er að kaupa eru raunveruleg verðmæti af þeim gæðum að þau leiða heiminn.“

„Við erum með atkvæðamestu starfsemi í mannfæðifræði í heiminum í dag. Það getur enginn keppt við okkur.“

Áttu sér stuttan aðdraganda

Kári segir kaupin hafa átt sér mjög stuttan aðdraganda. „Þetta tók um mánuð. Venjulega taka svona viðskipti níu til tólf mánuði, en þetta var líka vinna nótt og dag. Það var feikimikill hamangangur.“

Á meðan verið var að ganga frá viðskiptunum greindi Viðskiptablaðið frá því að eigin-fjárstaða ÍE væri neikvæð og að fyrirtækið ætti rekstrarfé fram á fyrsta ársfjórðung 2013. Í umfjöllun blaðsins kom fram að haft hefði verið samband við Kára en hann ekki viljað tjá sig á þeim tímapunkti. Kári segir það aldrei hafa verið neina spurningu um að rekstrarfé yrði uppuríð. „Ég benti þeim á þegar þeir höfðu samband að ég gæti talað við blaðið 10. des- ▶

BESTU VIÐSKIPTI ÁRSINS

1. SÆTI Kaup Amgen á Decode

Kaup bandaríska líftækni- og lyfjafyrirtækisins Amgen á öllu hlutfé móðurfélags Íslenskrar erfðagreiningar fyrir 415 milljónir dala, um 52 milljarða króna, sem tilkynnt var um fyrr í desembermánuði.

RÖKSTUÐNINGUR: „Kaup Amgen á Decode eru mikil viðurkenning á því vísindastarfi sem unnið hefur verið hjá fyrirtækinu síðastliðin 15 ár. Þó ekkert sé í hendi þá stórauka þau líka líkurnar á því að starfsemi Decode ekki bara haldi áfram, heldur jafnvel eflist á Íslandi, en staða fyrirtækisins hefur jú verið tvísýn í allmörg ár. Loks sýna þessi viðskipti hvernig þrautseigja frumkvöðuls í gegnum súrt og sætt geta á endanum borið ríkulegan ávöxt, en er sjaldnast sigling á lyngum sjó – svo ekki sé nú tekið dýpra í árinna!“

„Stór og mikill dill og rennir stoðum undir þá kenningu að fyrirtækið og stofnandi þess hafi níu líf.“

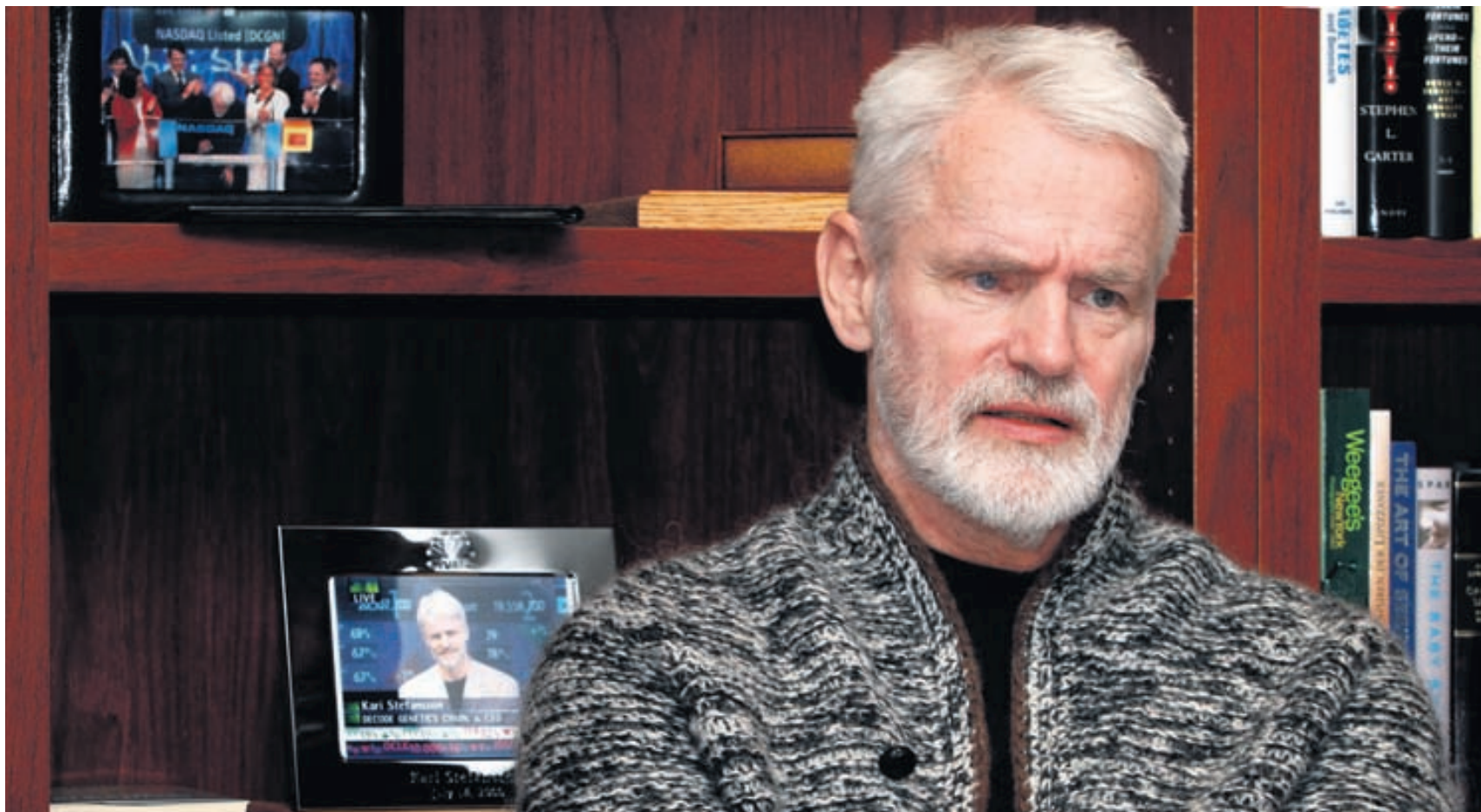
„Virðist hafa skilað fyrri eigendum miklum hagnaði.“

2.-3. SÆTI Kaup Icelandair á nýjum þotum

Icelandair Group umdirraði viljafyrirslýngu snemma í desember um að bæta tólf flugvélum frá Boeing við flugflota sinn. Listaverð vélanna er 1,2 milljarðar dala, um 150 milljarðar króna, en Icelandair fékk einhvern afslátt af því. Kaupverðið hefur hins vegar ekki verið gefið upp. Samkvæmt samkomulaginu hefur Icelandair Group kauprétt á um tlyft véla til viðbótar. Fyrstu vélarnar verða afhentar á fyrri hluta ársins 2018.

2.-3. SÆTI Kaup Watson Pharmaceuticals á Actavis Group

Tilkynnt var um kaup bandaríska lyfjafyrirtækisins Watson á Actavis í apríl. Kaupverðið var samtals 4,25 milljarðar evra, rúmlega 700 milljarðar króna. Langstærsti upphæðarinnar fór í að endurgreiða lán. Deutsche Bank, stærsti lánardrottinn Actavis, fékk bróðurhluta þeirrar endurgreiðslu en þrotabú Landsbankans, þrotabú Glitnis og Straumur áttu einnig verulegra hagsmuna að gæta. Tugir milljarða runnu til þessara íslensku aðila við sölu. Í samningnum fólst einnig að Novator, fjárfestingafélag Björgólfs Thors Björgólfssonar, eignaðist hlut í sameinuðu félagi við sameininguna. Eftir hana varð sameinað félag þriðja stærsta sameitafyrirtæki í heimi.

BETRI STJÓRN MÁL
„Öll pólitíkin á Íslandi, og nú er ég ekki að benda fingri á neinn ákveðinn stjórnmálaflokk, er, held ég, allt saman drasl. Það er kominn tími til að henda þessu og byrja upp á nýtt,” segir Kári Stefánsson.

FRÉTTABLAÐIÐ/GVA

► ember. Ef þarna hefði verið fagmaður að verki þá hefði hann vitað að ástæða þess að ég gæti ekki talað við hann væri sú að við vorum í þessu þagnar-tímabili sem er alltaf til staðar þegar svona viðskipti eiga sér stað. Þegar það var síðan búið að greina frá viðskiptunum þá hélt sami blaðamaður áfram að skrifa um að við hefðum verið komnir að fótum fram og lýsir sölnunni eins og einhvers konar nauðungarsölu. Mér fannst það spaugilegt. Við vorum alls ekki komnir að fótum fram. Fyrirtæki eins og Íslensk erfðagreining, sem er að byggja upp verðmæti í hugverkum, er ekki með mikið tekjustreymi árum saman til að byrja með. Það sem skiptir máli er styrkur þeirra bakhtarla sem þú hefur. Við vorum með geysisterka fjárhagslega bakhtarla sem voru reiðubúnir að styðja við bakið á okkur miklu lengur ef með þurfti.“

Hagnaður skiptir ekki máli

Við kaupin verður ÍE eining innan stórrar samstæðu. Spurður hvort það skipti þá ekki máli hvort ÍE skili hagnaði eftir kaupin svarar Kári því játandi. „Einingin verður ekki notuð sem slík. Okkar hlutverk verður að halda áfram að gera uppgötvanir í erfðafræði sem nýttast annars staðar innan Amgen til tekjuöflunar. Þeir sjá því arðsemismöguleika í því að hafa getuna til að gera þessar uppgötvanir sem við erum að gera og taka síðan það sem út úr þeim kemur inn í sína lyfjagerð og búa til verðmæti. Fyrir það borga þeir þessa háu fjárhæð. Við erum orðin nokkurs konar verndaður vinnustaður og verðum með miklu meira fé en áður til að fjárfesta í tilraunum til að varpa ljósi á algengustu sjúkdóma mannsins. Við fáum að líta á erfðamengi mannsins til að reyna að skilja af hverju hann verður til, hvað hann gerir og reyna að skilja hvaða örlog bíða hans. Það eru forréttindi.“

Í dómnefnd Markaðarins sátu:

Árni Hauksson/Hallbjörn Karlsson, fjárfestar • Ása Katrín Hólm Bjarnadóttir, formaður Leiðtoga Auðar og ráðgjafi hjá Capacent • Friðrik Guðjónsson, framkvæmdastjóri Keldunnar • Gestur G. Gestsson, forstjóri Advania • Gísli Hauksson, framkvæmdastjóri Gamma • Herdís Dröfn Fjeldsted, fjárfestingastjóri hjá Framtakssjóði Íslands • Hjálmar Gíslason, stofnandi og framkvæmdastjóri Datamarket • Hulda Bjarnadóttir, framkvæmdastjóri Félags kvenna í atvinnurekstri • Kolbrún Jónsdóttir, framkvæmdastjóri Kjölfestu • Magnús Þorlákur Lúðvíksson, blaðamaður á Fréttablaðinu • Margrét Kristmannsdóttir, framkvæmdastjóri Pfaff og formaður Samtaka verslunar og þjónustu • Páll Harðarson, forstjóri Kauphallarinnar á Íslandi • Svana Gunnarsdóttir, sérfræðingur fjárfestinga hjá Frumtaki • Svana Helen Björnsdóttir, forstjóri Stika og formaður Samtaka iðnaðarins • Valdimar Halldórsson, aðstoðarmaður atvinnuvega- og nýsköpunarráðherra • Vilhjálmur Bjarnason, framkvæmdastjóri Samtaka fjárfesta og dósent við HÍ • Þórunn Jónsdóttir, framkvæmdastjóri stjórnunar og reksturs hjá HR • Þórður Snaer Júlíusson, umsjónarmaður Markaðarins.

VILL SEKTA BANKANA

Kári er með róttækar hugmyndir um hvernig Ísland getur náð sér aftur á gott efnahagslegt ról. Hann vill sekta gömlu bankana fyrir það sem þeir gerðu íslensku samfélagi. „Ef við horfum til dæmis á það þegar borpallur BP hrundi undan ströndum Bandaríkjanna fyrir nokkru, og oðlan olli allri þessari mengun, þá var BP sektað um 4,5 milljarða dala [um 560 milljarða króna].“

Það þótti alveg sjálfsagt og það kvartaði enginn yfir því, ekki einu sinni BP. Nú fara þeir bankar á hausinn hér á Íslandi og valda gifurlegum skemmdum í íslensku samfélagi. Það er flest sem bendir til þess að það megi rekja einhvern þátt af þessum örlögum bankanna í að þeir hafi hagað sér óskynsamlega, óvarlega og jafnvel ólöglega. Hvernig stendur á því að við sektum ekki bankana? Hvers vegna erum við að greiða milljarða dala til erlendra vogunarsjóða sem keyptu kröfur á fimm sent á dalinn?

Það væri í samræmi við hefð í alþjóðasamfélaginu að sekta bankana og myndi auka virðingu okkar þar. Ef Alþingi setti lög um þetta þá myndi það vinna aftur þá virðingu sem það glataði í hrúningu í íslensku samfélagi. Þetta yrði bara forgangskrafa í þrotabúið og algjörlega sjálfsögð sem slík. Á þann hátt væri hægt að greiða niður skuldir ríkisins og snúa í gang efnahagslífinu, sem hefur verið að hökta.“

Meðalörlög líftæknifyrirtækis

Kári segir örlög ÍE, að vera keypt af stóru lyfjafyrirtæki, mjög algeng örlög líftæknifyrirtækja. „Það tekur svona fyrirtæki að meðaltali um 15-20 ár að skila hagnaði. Endanlegt markmið er alltaf að búa til lyf eða greiningartæki og þá er hægt að hafa tekjur af þessu. Feykilega fá líftæknifyrirtæki ná að verða lyfjafyrirtæki og mjög stór hundradshluti þeirra er keyptur á einhverjum tíma.“

Það er í sjálfu sér ekkert óeðlilegt. Það er fyrst og fremst fjármögnunarsvandur sem blasir við þessum fyrirtækjum. Að mörgu leyti hefur líftækni-iðnaðurinn þjónað því hlutverki að undirbúa verkefni fyrir stóru lyfjafyrirtækin. Þau hafa mjög gjarnan keypt verkefni af þessum litlu fyrirtækjum eða keypt bara fyrirtækin sjálf. Okkar örlög eru því að mörgu leyti meðalörlög svona fyrirtækja.“

Starfsemin á Íslandi tryggð

Kaup Amgen tryggja starfsemi ÍE að minnsta kosti um nokkurra ára skeið. Að sögn Kára auka kaupin einnig möguleika á að auka umfang starfseminnar sem nú er innt af hendi og býður upp á að ráðast í ný

Við fáum að líta á erfðamengi mannsins til að reyna að skilja af hverju hann verður til, hvað hann gerir og reyna að skilja hvaða örlog bíða hans.

verkefni. „Amgen væri ekki að kaupa fyrirtækið á 52 milljarða króna til að loka því. Starfsemin er því tryggð að minnsta kosti um fimm ára skeið. Mér finnst þetta spennandi staða til að vera í. Ég er fyrst og fremst vísindamaður og hef lengi beðið eftir því að fá að einbeita mér að því starfi í stað þess að róa til að halda þessu á floti.“

Hinar jákvæðu fréttirnar við þessi kaup eru þær að það kemur inn til landsins mjög stór aðili og er reiðubúinn til að fjárfesta í vinnu af þessari gerð. Það bendir til þess að það eru ekki allir hræddir við að fjárfesta hér. Þetta er fyrsta stóra fjárfestingin inn í Ísland frá hrúningu. Það vekur alltaf þá möguleika á að það megi finna fleiri af þessari gerð.“

ÍSLENSKIR STJÓRN MÁLAMENN ERU DRASL

Kári er ekki þekktur fyrir að liggja á skoðunum sínum á öllu milli himins og jarðar. Hann segist vera einn af þessum mönnum sem eiga mjög auðvelt með að gagnrýna en geta kannski ekki boðið upp á tillögur til úrbóta. Það er þó ljóst að hann hefur sterkar skoðanir á þjóðmálum og sýn á hvað gæti hjálpað til við að gera líf okkar bætilegra. „Ég held að við séum tiltölulega dugleg þjóð sem hefur búið hér á þessari eyju, þar sem engin manneskja ætti að hafa lengi vel lifað af, í 1.100 ár. Ég held að við þurfum að finna einhverja leið út úr þeirri krísu sem við erum í í dag. Krísu sem er sjálfskaparvíti. Þetta er vissulega flókið og ég held að það sé mjög erfitt að vera í stjórnmálum þessa dagana og að þau séu svolítið mannskemmandi.“

Ég held samt að við þurfum á betri pólitískri leiðsögn að halda. Öll pólitíkin á Íslandi, og nú er ég ekki að benda fingri á neinn ákveðinn stjórnmálaflokk, er, held ég, allt saman drasl. Það er kominn tími til að henda þessu og byrja upp á nýtt.“

Enginn mun bera okkur á herðum sér

Kári segir sjálfskaparvítið felast í því að við séum ekki að búa til nein ný verðmæti. „Við erum enn að draga fisk úr sjó og bræða báxít sem flutt er hingað yfir hálfan hnöttinn. Af þessu lífum við. Mér finnst við ekki hafa verið mjög skapandi við að finna nýjar leiðir til að búa til verðmæti. Það skiptir til dæmis voðalega litlu máli hvort við förum inn í Evrópusambandið eða ekki. Það sem skiptir mestu máli er að við búum til meiri verðmæti en við notum. Hvernig við ætlum að framfleyta okkur. Það gerir enginn fyrir okkur og það mun enginn bera okkur á herðum sér.“

Kári bendir til dæmis á að Íslendingar flytji inn meirihluta þess grænmetis sem þeir neyta frá löndum sem rækta það í gróðurhúsum. „Hvað þarftu til að rækta slíkt í gróðurhúsum? Þú þarft ódýra orku, sem við eigum. Sama með gagnaverin sem áttu að byggjast upp hérna. Það gerðist aldrei vegna þess að það átti að selja orkuna á svo háu verði. Í stað þess að nota orkuna til að draga að hinar ýmsu atvinnugreinar hefur verið reynt að nota hana til að fá voðalega mikið fyrir hana. Ég held að það sé geysilega mikil skammsýni sem felst í því og ég held að við tökum ekki þetta vandamál nógu alvarlega.“

Þurfum að skilja kjarnann frá hisminu

„Til að eiga nokkur möguleika á því að byggja upp verðmæti verður að vera raunverulegt innihald að baki. Það þýðir ekki að standa upp, berja sér á brjóst og segja að við séum flinkastir í upplýsingatækni, að við séum svo rosalega flinkir tónlistarmenn og að við séum með svo rosalega flottan ferðaiðnað. Það verður að vera eitthvað að baki, annað en það að vera ánægð með okkur sjálf. Ég held að við sem þjóð eigum möguleika til verðmætasköpunar á mörgum sviðum. En við verðum að búa til kerfi sem skilur kjarnann frá hisminu.“

ANNAD SEM VAR NEFNT

SALAN Á 60 PRÓSENTA HLUÐ Í TM

SALA SLITASTJÓRNAR LANDSBANKANS Á VERSLUNARKEÐJUNNI ICELAND FOODS GROUP

ÁFRAMHALDANDI ÚTRÁS CCP OG SKULDABRÉFAÚTGÁFA „Með ríkulegri umframfirtisþurn og traustri fjármögnun á framtíðaráformum félagsins.“

KAUP ERLENDRA AÐILA Á SKULDABRÉFUM FÖLLNU BANKANNA

„Ótrúlega góð ávöxtun, þrátt fyrir að hún hafi aðeins dalað í lok árs þegar umræða um þetta fór loksins af stað.“

SALAN Á ICELANDIC USA TIL HIGHLINER FOODS

ÚTBOÐ OG SKRÁNING VODAFONE

SÖLUSAMNINGUR MARELS VIÐ FISKFRAMLEIÐANDA Í NORÐAUSTUR-HLUTA KÍNA

ÚTGÁFA OG SALA RÍKISSJÓÐS Á SKULDABRÉFUM Í BANDARÍKJADÖLUM Á ERLENDUM MÖRKUÐUM „Góður áfangi en illa nýttur til frekari sóknar.“

KAUP WOW AIR Á ICELAND EXPRESS „Aðdragandinn var spennuþrunginn.“

SKRÁNING HAGA Á MARKAÐ

VEL HEPPNAÐAR SKRÁNINGAR Í KAUPHÖLLUNNI

SALAN Á NIKITA „Var selt til erlendra fjárfesta á alvöru verði. Menn fá alltaf „respect fyrir exit.““

KAUPTÍTAN Í SKÝRR

NÝTING Á GJALDEYRISÚTBOÐUM SEÐLABANKA ÍSLANDS „Aðilar sem komu fé út úr landinu fyrir hrún geta komið með það til baka og fengið tugprósenta afslátt á því sem þeir kaupa hér í boði Seðlabankans. Ótrúlega góður dill.“

Kvikmyndaárið mikla 2012 gert upp

Kvikmyndafyrirtækið True North þjónustaði fjögur stór, erlend upptökuverkefni hér á landi á árinu. Markaðurinn ræddi við Leif B. Dagfinnsson framleiðanda um metárið og möguleikana í erlendri kvikmyndagerð á Íslandi.

VIÐTAL

Magnús Þorlákur Lúðvíksson
magnusl@frettabladid.is

Ársins 2012 verður sennilega minnst sem ársins þegar Ísland var einn helsti viðkomustaður kvikmyndagerðarmanna frá Hollywood. Á árinu voru fjórar stórar kvikmyndir teknar upp að hluta á Íslandi: Oblivion með stórstjörnunni Tom Cruise, Noah með Russell Crowe í titilhlutverkinu, ofurhetjumyndin Thor 2 og loks kvikmynd Bens Stiller, The Secret Life of Walter Mitty.

Það var íslenska kvikmyndagerðarfyrirtækið True North sem þjónustaði framleiðendur myndanna fjögurra hér á landi en segja má að True North hafi verið viðriðið öll stór erlend kvikmyndaverkefni á Íslandi í seinni tíð. „Árið 1984 var upphafsatriði James Bond myndarinnar A View to a Kill tekið upp hérna en síðan gerðist í raun ekkert þangað til að Tomb Raider kom árið 2000 og í kjölfarið kom Die Another Day. Ég vann við þau verkefni hjá Saga film ásamt meðal annars Helgu Margréti Reykdal og Árna Páli Hanssyni. Það kallaði á okkur að gera hlutina eftir eigin höfði og úr varð True North,“ segir Leifur um stofnun True North.

Fyrstu verkefni nýja fyrirtækisins voru við framleiðslu Latabæjarþáttanna og við gerð kvikmynda Baltasars Kormáks, A Little Trip to Heaven. Næsta verkefni kom hins vegar úr óvæntri átt og er enn hið stærsta sem lagst hefur verið í á Íslandi; kvikmynd Clint Eastwood Flags of Our Fathers. „Við vorum með þúsund manns á tókustað að taka upp umfangsmiklar orrustusenur með skriðdrekkum og alls konar tækjum. Það má segja að þetta hafi verið eina nútíma orrustan sem hefur farið fram á Íslandi,“ segir Leifur og heldur áfram: „Þetta verkefni breytti algjörlega sýn manns á bransann. Þau vinnubrögð sem við kynntumst hjá Eastwood og hans teymi eru þau vinnubrögð sem við höfum síðan reynt að viðhafa. Enda nýtur maðurinn ómældrar virðingar í geiranum. Við vorum annars heppin að fá þessa mynd. Krónan var sterk árið 2005 og Eastwood kvartaði sáran undan kostnaði. Hins vegar var þetta eiginlega eini staðurinn þar sem hægt var að taka upp það sem hann vildi. Þeir höfðu fundið eina aðra strönd á Havaí en svo mátti ekki taka þar upp vegna sjaldgæfra skjaldbaka sem verpa þar eggjum.“

Í kjölfar Flags of Our Fathers komu þrjár erlendar kvikmyndir til Íslands; Hostel 2, Stardust og Journey to the Center of the Earth. Leifur segir að verkefni hafi komið til Íslands af ástæðum sem voru sérstakar fyrir hverja mynd og bendir á að gengi krónunnar hafi gert það að verkum að dýrt var að koma til Íslands á þessum tíma. Það breyttist hins vegar snögglega í kjölfar bankahrunsins sem Leifur segir að sé ein helst skýring vinsælda Íslands sem tókustaðar undanfarið.

Frekari sóknarfæri til

„Hrun krónunnar hafði mikið að segja. Strax og við áttuðum okkur á því hvað var að gerast sendum við kort til helstu tengiliða þar sem við vorum búin að stækka Ísland. Skilaboðin voru þau að nú fengist tvöfalt meira fyrir peninginn. Annað sem skiptir

LEIFUR B. DAGFINNSSON Leifur stofnaði True North árið 2003 ásamt þáverandi samstarfsfólki sínu hjá Saga film. Fyrirtækið hefur síðan þjónustað flest erlend kvikmyndaverkefni sem komið hafa til Íslands en þar að auki framleiðir fyrirtækið auglýsingar og sér um viðburði.

FRÉTTABLAÐIÐ/GVA

GAGNAST ÍSLENSKRI KVIKMYNDAGERÐ

Umfang True North hefur aukist síðustu misseri í tengslum við auknið annríki. Starfsmenn fyrirtækisins eru tólf í dag og hefur fjölgað úr fimm stuttu eftir bankahrun. Leifur segir að velta í kvikmyndabransanum sé afstæð en bætir við að árið 2012 hafi verið algjört metár. „Þessar bíómyndir voru allar keyrðar í gegnum True North þannig að á þessu ári er veltan sennilega riflega fjórir milljarðar sem er algjört met. Á góðu ári hjá fyrirtæki af þessari stærðargráðu væri 500 milljóna velta góð þannig að kúrfan fór alveg út af línuritinu á þessu ári,“ segir Leifur og bætir við að erlendu kvikmyndaverkefni hafi ýmis önnur jákvæð áhrif í för með sér. „Það er til að mynda alveg ómetanlegt fyrir íslenskt kvikmyndagerðarfólk að fá tækifæri til að vinna náð með heimsklassafólki og því minna verið að gera í innlendra kvikmyndagerð en menn hefðu viljað. Það er því frábært að fá þessi verkefni til Íslands þannig að fólk hefur getað haft reglulegar tekjur. Ég held því að flestir ættu að hafa getað verslað í jólamatinn í ár.“

Leifur segir að hann og samstarfsfólk hans sé þreytt en brosandir eftir árið. „Þetta hefur verið mjög skemmtilegur tími en vinnudagarnir hafa verið langir og strangir. En við fögnum því auðvitað bara, því eftir bankahrun voru framlög til kvikmyndasjóðs lækkuð og því minna verið að gera í innlendra kvikmyndagerð en menn hefðu viljað. Það er því frábært að fá þessi verkefni til Íslands þannig að fólk hefur getað haft reglulegar tekjur. Ég held því að flestir ættu að hafa getað verslað í jólamatinn í ár.“

miklu er endurgreiðsluprósentan en frá 2001 hafa erlend fyrirtæki átt rétt á endurgreiðslu á 14% af framleiðslukostnaði kvikmynda. Þau lög eru algjört lykilaatriði þar sem án þeirra væri Ísland ekki samkeppnishæft. Fjórán prósentu endurgreiðsla er hins vegar ekkert sérlega há og þess vegna beittum við okkur fyrir því í kjölfar hrunsins að þetta hlutfall yrði hækkað þar sem ljóst var að gengishrunið hafði gert Ísland að alvöru valkosti. Við töldum að 20% endurgreiðsla myndi fá meiri athygli og skila sér í fleiri verkefnum. Og herferðin heppnaðist því hlutfallið var hækkað í 20% árið 2009 en ég held að síðasta eitt og hálf ár hafi sannað að það hafi verið rétt ákvörðun,“ segir Leifur og heldur áfram: „Þetta eru sennilega helstu ástæðurnar en þær eru svo sem fleiri. Okkur hefur til dæmis tekist að marka Íslandi

stöðu sem tókustað sem auðvelt er að selja sem aðra plánetu en það byggir auðvitað á okkar mögnuðu náttúru. Þá hafði gosið í Eyjafjallajökli nokkuð að segja en það kom Íslandi á allra varir.“

Spurður hvaða styrkleika Ísland hafi sem tókustaður, svarar Leifur: „Okkar helstu styrkleikar eru náttúran, innviðir landsins og þekking starfsfólksins. Þá njótum við góðs af því að vera stutt frá London þaðan sem margar stórar myndir eru keyrðar. Þetta hjálpar allt saman og sömuleiðis það að núna erum við komin með orðspor fyrir fagmennsku. Duncan Henderson, sem er aðalframleiðandi Oblivion og stjórnaði á sínum tíma stóru myndveru, sagði þannig við okkur í sumar að ef einhver myndi spyrja sig hvornig það væri að taka upp kvikmynd á Íslandi myndi hann svara: „It's easy!“. Það er mesta hrós sem maður

„Það eru tvö mjög spennandi verkefni sem er útlit fyrir að komi til Íslands. Annað er raunar risaverkefni, vísindaskáldsaga sem heimsfrægur og virtur leikstjóri ætlar að gera.“

Leifur leggur þó áherslu á að Ísland hafi einnig veikleika sem tókustaður. Þannig bendir hann á að flutningskostnaður sé hár ekki síst vegna hárs bensínverðs og þess hve dýrt sé að leigja bíla og trucka. „Þetta er okkar Akkilesarhæll vegna þess að flutningur á tækjum og starfsfólki er stór kostnaðarliður í kvikmyndagerð. Þetta hefur líka versnað með skattahækkunum en mér finnst stórskrýtið að hækka skatta og gjöld á bíla og bensín í ljósi þess að Ísland er eyland með einhverja strjálbýlustu byggð í heimi.“

Leifur segir að þrátt fyrir vinsældir Íslands sem tókustaðar undanfarið séu enn sóknarfæri til staðar. „Ég held að Nýja-Sjáland ætti að vera okkur fyrirmynd í þessum efnum. Þar sjáum við stjórnvöld leggja mikið á sig til að fá kvikmyndaverkefni til sín, svo sem Hobbitann, með það fyrir augum að byggja síðan upp ferðaþjónustu í kringum myndirnar. Við getum gert það sama hér en sem dæmi má nefna að hjá Jökulsárlóni verður fólk enn þá vart við ferðamenn sem eru að koma þangað af þeirri einu ástæðu að það var í Die Another Day. Ég held að ef við myndum hækka endur-

greiðsluna upp í eins og 25% og efla markaðssetningu landsins þá myndi áhuginn á Íslandi aftur tvöfaldaast. Þá værum við líka orðin samkeppnishæf um innitökur að því gefnu að einhver væri tilbúinn til að fjárfesta í myndveru hér. Þá væri líka hægt að taka upp allt árið. Ég tel það fullkomlega raunhæft til framtíðar. Fyrst það er hægt að reka myndveru á Nýja-Sjálandi ætti það að vera hægt hér. Vinnuaflið og þekkingin er til staðar, tækin og tólin eru að mestu til staðar og það sem vantar upp á má auðveldlega flytja inn. Þar fyrir utan má nefna að nú þegar við höfum eignast leikstjóra í Baltasar Kormáki sem er orðinn nafn í Hollywood getur hann beitt sér fyrir því að myndir komi hingað,“ segir Leifur.

Tvær myndir enn á leiðinni

Að lokum segir Leifur að síminn sé sem betur fer ekki þagnaður eftir annríkið undanfarið. „Það eru tvö mjög spennandi verkefni sem er útlit fyrir að komi til Íslands. Annað er raunar risaverkefni, vísindaskáldsaga sem heimsfrægur og virtur leikstjóri ætlar að gera. Hitt verkefnið er minna en það er þess eðlis að það mun vekja mikla athygli á Íslandi. Í báðum tilfellum hafa framleiðendurnir komið að skoða tókustaði og nú er verið að ganga úr skugga um hvort þetta gengur ekki alveg örugglega. Það er svo næstum frágengið að minna verkefnið komi, þótt ekkert sé öruggt í þessum bransa, en stærra verkefnið er komið aðeins skemmra á veg en er í jákvæðri vinnslu. Síðan er búið að hafa samband við okkur vegna tveggja annarra verkefna en það er óvíst hvort þau yrðu á næsta ári. Þannig að þessi bylga virðist ekki alveg búin.“

VIÐBURÐARÍKT ÁR

Í OKKAR HUGA ER FRÆÐSLA ÓAÐSKILJANLEGUR ÞÁTTUR FAGMENNSKU

VÍB hefur staðið fyrir 92 fræðslufundum sem yfir 12 þúsund manns hafa sótt eða fylgst með á vef okkar frá byrjun árs 2011.

Á fundum VÍB hafa innlendir og erlendir sérfræðingar á sviði efnahagsmála, fjárfestinga og sparnaðar deilt reynslu sinni, þekkingu og framtíðarsýn með viðskiptavinum okkar og almenningi. Upptökur frá fundum okkar eru öllum aðgengilegar á vib.is/fraedsla/upptokur.

Á nýju ári munum við halda áfram að styðja fagmennsku í eignastýringu með fræðslu- og umræðufundum um þá þætti sem skipta höfuðmáli þegar ákvarðanir eru teknar um sparnað, fjárfestingar, eignastýringu og lífeyrismál. **Vertu með okkur. Skráðu þig á boðslista VÍB á www.vib.is/postlisti og taktu þátt í að skapa vettvang faglegrar umræðu á sviði eignastýringar, viðskipta og efnahagsmála.**

Evrúkreppan endalaus

Alvarleg skuldakreppa nokkurra evruríkja hefur allt þetta ár haldið áfram að íþyngja efnahagslífi annarra Evrópuríkja og helstu viðskiptalanda þeirra sömuleiðis. Þá hefur hvert bankahneykslið á fætur öðru uppgötvast.

ERLENT

Guðsteinn Bjarnason
guðsteinn@frettabladid.is

Þriðja árið í röð hefur skuldabaggi gríska ríkisins hvílt sem mara, ekki bara á grísku þjóðinni heldur einnig á hinum evruríkjunum sem enn eiga í mestu vandræðum með að koma í veg fyrir að vandi Grikkja dragi þau niður með sér.

Afborganir af þessari skuldásúpu hafa verið og verða enn um sinn hærri en gríska ríkið ræður við. Þess vegna hafa grísk stjórnvöld staðið í ströngu við niðurskurð og skattahækkunir, en á móti hafa Evrópusambandið (ESB) og Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn (AGS) útvegað Grikkjum fé úr neyðarsjóðum sínum til að brúa bilið.

Ríkisskuldur Grikkja nema enn um 180 prósentum af þjóðarframleiðslu og hefur þetta hlutfall hækkað nokkuð á árinu þrátt fyrir stórfellda niðurfellingu skulda enda hefur þjóðarframleiðslan haldið áfram að dragast saman.

Grikkjum hjálpað

Í febrúar samþykktu ESB og AGS að veita Grikkjum 130 milljarða evra úr neyðarsjóðum sínum, til viðbótar fyrri greiðslum upp á 110 milljarða. Alls hafði þá verið samþykkt að Grikkir fengu meira en 240 milljarða evra í neyðarstöð og hafa þeir í staðinn lofað að skera niður í ríkisfjármálum um sem nemur meira en 140 milljörðum evra.

Í mars samþykktu svo flestir lánardrottinnar Grikklands, að undanskildum ríkisbönkum, niðurfellingu skulda gríska ríkisins upp á ríflega 100 milljónir evra í febrúar. Þar með losnuðu Grikkir á einu bretti við helming skulda sinna hjá bönkum, öðrum einkafyrirtækjum og fjárfestum.

Í kjölfarið fylgdu svo kosningar í Grikklandi með töluverðri óvissu mánuðum saman, og þegar leið fram á sumar varð ljóst að Grikkir höfðu ekki getað staðið við sparnaðarloforð sín. Þeir tóku að biðja um lengri frest til þess að koma ríkisfjármálum sínum í sæmilegt horf.

Hindrunarhlaup

Áður lofuðum greiðslum úr neyðarsjóðum ESB og AGS var frestað þangað til í lok nóvember þegar Grikkjum hafði, með herkjum, tekist að sýna fram á getu sína til að standa við sparnaðarloforðin.

Mikið hafði verið rætt um hugsanlegt brotthvarf Grikklands af evrusvæðinu, en líkur á því virðast hafa gufað upp – að minnsta kosti í bili.

Nú í desember tókst Grikkjum

NIDURSKURDI MÓTMÆLT Spánverjar hafa, rétt eins og Grikkir og fleiri evrupjóðir, verið afar óánægðir með aðhaldsaðgerðir stjórnvalda og óspart látið í sér heyra á árinu. NORDICPHOTOS/AFP

svo að kaupa til baka skuldir upp á um 30 milljarða evra, en greiddu aðeins um 10 milljarða fyrir.

Allt þetta varð til þess að stuttu fyrir jól hækkaði matsfyrirtækið Standard & Poor's láns hæfismat Grikklands um sex flokka, eða upp í B mínus. Fyrirtækið telur sem sagt litlar líkur á því að Grikkland lenti í greiðslufalli úr þessu.

Lítill árangur

Önnur evruríki hafa einnig átt í verulegu basli með fjármál sín, ekki síst Miðjarðarhafsríkin. Á árinu sáu bæði Spánverjar og Kýpurbúar sér ekki annað fært en að leita á náðir ESB og AGS um neyðarlán, en áður hafa bæði Írar og Portúgalar auk Grikkja fengið aðstoð úr neyðarsjóðunum. Á Ítalíu hefur, rétt eins og á Spáni og Grikklandi, verið efnahagssamdráttur í meira en eitt ár.

Seðlabanki Evrópusambandsins spáir litlum hagvexti á evrusvæðinu öllu á næsta ári og rekur það einna helst til stöðunar í efnahagslífi öflugustu evruríkjanna, svo sem Þýskalands, Frakklands, og Hollands.

Frakkar hafa átt í töluverðum erfiðleikum á árinu og kynntu í september ströngustu aðhaldsfjárlög sín í þrjátíu ár.

Merkel gefur eftir

Jafnvel Þýskaland, sem hefur staðið einna best allra evruríkjanna, hefur ekki sloppið alveg.

ÁR BANKAHNEYKSLANNA

Árið hefur reyndar einnig einkennst af því að hver stórbankinn á fætur öðrum hefur orðið uppvis að svikum og þurft að greiða himinháar sektir fyrir vikið.

Nú síðast var það svissneski bankinn UBS sem þarf að punga út 1,5 milljarði dala fyrir að hafa haft óeðlileg áhrif á millibankavexti. Fyrir í desember viðurkenndi breski bankinn HSBC að hafa auðveldað fíkniefnahringjum og hryðjuverkasamtökum peningabætti, auk þess að hafa gerst brotlegur gegn alþjóðlegum refsiaðgerðum á hendur Íran og fleiri ríkjum. Bankinn þarf fyrir vikið að greiða 1,9 milljarða dala í sektir, en það er hæsta sekt sem banka hefur nokkru sinni verið gert að greiða.

Á annan tug annarra stórbanka hafa staðið í svipuðum sporum á árinu, þar á meðal breski bankinn Barclays, hollenski bankinn ING, skoski bankinn RBS, og bandarísku bankarnir Citigroup, Bank of America, Wells Fargo og JP Morgan Chase.

Þýski seðlabankinn spáir nú minni hagvexti á næsta ári, aðeins 0,4 prósentum, og virðist lítið þurfa til að það snúist upp í samdrátt.

Þá hafa Bretar, sem standa utan evrusvæðisins með sitt pund, einnig glímt við erfitt samdráttarskeið og gripið til harkalegs niðurskurðar sem hægristjórn Davids Cameron vonast enn til að skili árangri þegar fram líða stundir. Stjórnarandstaðingar telja niðurskurðinn hins vegar gera illt verra.

Angela Merkel Þýskalandskanslari hefur þurft að gefa töluvert eftir á árinu, ekki síst gagnvart Grikkjum.

Í upphafi ársins stóð hún enn föst á því að Grikkir ættu sjálfir að greiða sínar skuldir. Ábyrgðin á þeim ætti hvorki að lenda á Þýskalandi né neinu öðru evruríki. Smám saman virðist hún

hafa áttað sig á því að það reikningsdæmi myndi aldrei ganga upp.

Æ nánara samstarf

Í janúar féllust evruríkin á að mynda með sér fjárlagabandalag, með skýrum heimildum til refsiaðgerða á hendur einstökum ríkjum fari fjárlög þeirra úr böndunum. Undir lok ársins var gengið skrefi lengra og ákveðið að eftir áramótin verði bankabandalag að veruleika, með sameiginlegu fjármálaeftirliti.

Þá hafa Þjóðverjar smám saman sætt sig við að Seðlabanki Evrópusambandsins fengi heimildir til þess að taka æ virkari þátt í glímunni við skuldavanda evruríkjanna. Í lok febrúar útvegaði hann bönkum á evrusvæðinu ódýr lán í stórum stíl og í byrjun september kynnti hann nýja áætlun

um að kaupa upp skuldir evruríkjanna á markaði, sem hann hefur reyndar gert í töluverðum mæli allt frá árinu 2010. Þessi inngríp seðlabankans hafa átt stóran þátt í að halda vanda evrusvæðisins í skefjum, en ganga þvert gegn þeirri stefnu sem Þjóðverjar töluðu fyrir lengi vel.

Þverhniðið bíður

Bandarískt efnahagslíf hafði varla náð að rétta að ráði úr kútnum frá árinu 2008 þegar alþjóðlega fjármálakreppan skall á. Hagvöxtur á árinu 2012 varð ekki nema 2,2 prósent og atvinnuleysið er 7,7 prósent. Orka stjórnmálanna hefur að stórum hluta farið í kosningabaráttu, með harðvítugum deilum repúblikana og demókrata, meðal annars um efnahagsmálin. Allt fram undir árslok hefur verið óljóst hvort Barack Obama forseti nái á síðustu stundu samkomulagi við repúblikana um lausn á fjárlagaþverhniðinu svonefnda, sjálfkrafa skattahækkunum og niðurskurði sem taka gildi um áramót verði ekkert að gert. Reyndar gerist fátt fyrstu vikurnar, en þegar lengra líður er talið að afleiðingarnar verði minnkandi umsvif í þjóðfélaginu, sem dregur enn frekar á langinn hægaganginn í efnahagslífinu – jafnvel þótt fallið fram af fjármálaþverhniðinu hafi í för með sér að staða ríkissjóðs skáni nokkuð með auknum tekjum og minni útgjöldum.

RV birginn þinn - í skrifstofuvörum

Ljósritunarprentapappír

500 bl/búnt

Verð frá 499 kr.

12 stk. Trélitir

297 kr.

Reiknivélar 10 stafa

1.598 kr.

Vönduð bréfabindi í miklu úrvali

Verð frá 288 kr./stk.

Rekstrarvörur

- vinna með þér

Réttarhálsi 2 • 110 Reykjavík
Sími: 520 6666 • Fax: 520 6665
sala@rv.is • www.rv.is

Við óskum viðskiptavinum okkar
og landsmönnum öllum
gleðilegrar hátíðar

Oddi og Plastprent munu sameinast undir merki .
Odda um áramót. Oddi er öflugt íslenskt umbúða- og
prentfyrirtæki sem býður upp á eitt breiðasta vöruval
í umbúðum og prentun á Íslandi.

Oddi fyrir þig, þegar hentar, eins og þér hentar.

Oddi - umhverfisvottuð prentsmiðja.
Höfðabakka 7, 110 Reykjavík, sími 515 5000, www.odd.is

Hin hliðin

Ári síðar

Á þessum stað fyrir einu ári voru Íslendingar boðnir velkomnir í bóluna. Þar var því haldið fram að þar sem nóg væri til af peningum á Íslandi, læstum inni í gjaldeyrishöftum, sem þrá að leita í betri ávöxtun yrði eftirspurn eftir fjárfestingum meiri en framboðið. Orðrétt sagði að „afleiðingin er sú að þrýstingur sem skapast vegna skorts á fjárfestingatækifærum hækkar einn og sér virði eignanna. Undirliggjandi verðmæti þeirra hættir að skipta máli“.

Óhætt er að fullyrða að þetta hafi orðið raunin. Á hlutabréfamarkaði hafa til að mynda öll nýskráð félög, og þau sem hafa ráðist í umtalsverðar hlutafjárútkningar, hækkað gríðarlega. Gengi bréfa í Icelandair hefur hækkað um 230 prósent. Hagar, sem var skráð á markað í desember í fyrra, hefur hækkað um 67 prósent. Fasteignafélagið Reginn, sem skráð var á markað í júlí, um 33 prósent. Bréf í Eimskip, sem voru tekin til viðskipta í síðasta mánuði, hafa þegar hækkað um 10,6 prósent.

Fasteignaverð hækkar

Af umræðunni um nauðsyn skuldaniðurfellinga og leiðréttingar á forsendubresti á fasteignamarkaði mætti ráða að fáir ef einhverjir af yngri kynslóð Íslendinga hefðu ráð og rúm til að kaupa sér fasteign. Samt sem áður hefur vísitala íbúðaverðs á höfuðborgarsvæðinu, sem sýnir breytingar á vegnu meðaltali fermetraverðs, hækkað um 6,3 prósent á einu ári. Kaupsamningum á fasteignamarkaði á sama svæði hefur fjölgað um 18,5 prósent frá því í fyrra og velta aukist um 33,6 prósent á sama tímabili. Vísitala leiguverðs hefur hækkað um 7,8 prósent frá því í nóvember 2011. Allar hagspár virðast sammála um að framundan sé umtalsverð raunaukning á virði fasteigna næstu misserin.

Höftin fest í sessi

Skuldabréf á gömlu íslensku bankanna virðast líka vera orðin hin þrýðilegasta fjárfesting við þær aðstæður sem búið er að sníða þeim. Í lok síðasta sumars hafði hluti þeirra hækkað um 20 prósent á árinu. Þegar sú upphæð er sett í samhengi við þær þúsundir milljarða króna sem eru í þrotabúum bankanna er ljóst að um gríðarlega upphæð er að ræða. Handbremsan sem sett hefur verið á gagnvart nauðasamningum þeirra á undanförunum vikum og mánuðum og umræða um eigendur skuldabréfanna í fjölmiðlum hefur orðið til þess að gengi skuldabréfanna hefur lækkað. Það hefur samt sem áður hækkað um tíu prósent á árinu 2012. Búast má við því að háar upphæðir munu sitja eftir hér innan hafta um ófyrirséða framtíð. Þær upphæðir munu óumflýjanlega leita í innlenda ávöxtun.

Og höftin eru ekkert að fara. Nú virðist enda hafa myndast þverpólitísk sátt um að þau verði við lýði um óákveðinn tíma. Að þau verði opin í annan endann. Samtímis festist bólan, sem blásið var kröftuglega í á árinu 2012, rækilega í sessi.

NÝTT

Senseo®

ILMANDI FERSKT GÆÐAKAFFI Á HVERJUM EINASTA DEGI

UPPGÖTVAÐU NÝJAN BRAGÐHEIM SENSEO

ÞRÁÐLAUS PRENTUN ÚR FARSÍMA EÐA SPJALDTÖLVU

Frelsaðu þig frá snúrunum og veldu þráðlausan litprentara frá Samsung – CLP-325WSEE!
Frábær kostur fyrir lítil fyrirtæki og heimili. Afar einfaldur í uppsetningu með hágæða litaprentun. Flott hönnun, prentarinn passar auðveldlega nánast hvar sem er.

Tilboðsverð kr. 36.900,-

FJÖLNOTAPRENTARINN SCX-3405FW er einfaldur í notkun og hagkvæmur í rekstri.
Prentar, skannar, ljósritar og fax 20 bls á mínútu í prentun
ECO PRINT hnappur sparar tóner, pappír og orku

Verð 39.900 kr

Samsung ML-2160 er einstaklega þægilegur laser prentari, lítill og nettur.

Hentar sérlega vel fyrir skólafólk og litlar skrifstofur. Prentar 20 bls./min í 1200x1200dpi upplausn. Fyrsta blaðsiða út eftir aðeins 8,5 sek. Styður við Windows, Mac og Linux. Tengjanlegur með USB.

SAMSUNG

Tilboðsverð kr. 15.900,-

SAMSUNG SETRIÐ

HÁGÆÐA VINNUDÝR Á UNDRAGÓÐU VERÐI!